

PO STOPÁCH MÁRIE TERÉZIE

TIP NA TEMATICKÝ VÝLET

SKALICA HOLÍČ KOPČANY ŠAŠTÍN-STRÁŽE

Tematický balík je venovaný Márii Terézii, uhorskej panovníčke. Cieľom je poukázať na zaujímavosti nášho regiónu, ponúknuť návštevníkovi tipy na výlety s nezapomenuteľnými zážitkami. Každé mesto Vám ponúkne prehliadku s témou Márie Terézie.

V **Skalici** navštívite jezuitský kostol, farský kostol a starobylé hradby. Prehliadka trvá 1 hodinu.

Holíč ponúka prehliadku Holíčskeho zámku, kde sa dozviete o živote Márie Terézie a F. Š. Lotrinského na zámku, o zvláštnostiach a samotnej kultúrnej pamiatke. Prehliadka trvá 40 min. Prezrieť si môžete zámocké záhrady, bylinkovú záhradu a člnkovať sa v zámockých vodných valoch.

V **Kopčanoch** navštívite barokový žrebčín, archeologické múzeum, súkromnú zbierku sediel, starožitností a poľnohospodárskych strojov. V návštevníckom centre sú pre Vás pripravené zaujímavé videoprojekcie a interaktívny výklad. Prehliadka končí návštevou reprezentačnej časti žrebčína – Malého kaštiela. Prehliadka trvá 1,5 hodiny.

V **Šaštíne-Strážach** spoznáte Baziliku Sedembolestnej Panny Márie a exteriér kartúny. Prehliadka trvá 1 hodinu.

Skalica, Kopčany a Šaštín-Stráže ponúkajú prehliadky celoročne, každú prehliadku sprevádza vyškolený sprievodca. Holíčsky zámok so sprievodcom si môžete pozrieť od mája do septembra. Celoročne v Holíči môžete navštíviť zámocké záhrady. Návštevník si sám zvolí prehliadky jednotlivých miest. Bližšie informácie:

SKALICA

Turistická informačná kancelária Mesta Skalica
tel. +421 34 664 5341
mobil: +421 915 723 216
e-mail: tik@mesto.skalica.sk

HOLÍČ

Turisticko – informačné centrum Holíč
tel.: + 421 34 321 05 82
mobil: + 421 0907 657 884
e-mail: tikholic@holic.sk

KOPČANY

Informačné centrum Žrebčín Kopčany
mobil: + 421 911 086 847
e-mail: muzeum.kopcany@gmail.com

ŠAŠTÍN-STRÁŽE

RO Gazárka
mobil: +421905 412 568
e-mail: info@gazarka.eu

Foto: archív Mesto Skalica, Mesto Holíč, Obec Kopčany, Mesto Šaštín-Stráže, www.flickr.com

PO STOPÁCH MÁRIE TERÉZIE

TIP NA TEMATICKÝ VÝLET

Skalická legenda o rybe

Niektorí historici predpokladajú, že panovníčka navštívila mesto Skalica, v ktorom mali svoj kostol, školu a kláštor jezuiti. Ak Mária Terézia išla do Skalice, musela do nej vstúpiť cez hradobnú bránu. Mesto totiž v roku 1372 dostalo výsadu opevnenia hradbami. Na ceste z Holíča do Strážnice bola vybudovaná Holíčska (západná) a Strážnická (východná) brána. Na komunikácii vedúcej naprieč sídlom (čo je dnešná ulica Potočná) vznikli brány Stračinská (južná) a Hradná (severná). Mali tvar veží. V neskorších dobách k nim vznikli predbránia. Do mesta viedli aj bránky pre peších, teda fortne. V roku 1756, kedy mesto mala navštíviť Mária Terézia, už opevnenia nemali význam. Skaličania si ich napriek tomu udržiavali, lebo mohli ľahšie vyberať mýto. Predpokladá sa, že Mária Terézia vstúpila do mesta 31. augusta 1756. Samozrejme sa predtým robili veľké prípravy po celom meste. Vznikla aj legenda o rybe, ktorú chceli Skaličania venovať panovníčke. Mária Terézia nakoniec vraj vstúpila do mesta podvečer cez Holíčsku bránu, kde ju vítali zástupcovia mesta. Vyzváňali pritom všetky zvony. Panovníčka potom prešla vtedajšou úzkou uličkou na námestie. Je zrejme, že zbadala farský kostol sv. Michala, ktorý pravdepodobne navštívila a sú určité indície, že ju tam mal veľmi zaujať jeden z obrazov. Pred kláštorom jezuitov ju čakal už rektor, ktorý ju previedol cez kolégium do kostola. V mariánskej kaplnke sa nahlas všetci pomodlili v nemčine a dostali požehnanie. Celá pobožnosť trvala 15 minút a ňou končila návšteva Márie Terézie u jezuitov. Potom sa opäť cez Holíčsku bránu (kde ju znovu pozdravili zástupcovia mesta) pobrala do Holíča. Okrem dátumu 31.8.1756 sa niekde uvádza aj dátum skorší a to 15.9.1754, kedy mala Mária Terézia tiež prísť na omšu k jezuitom.

Holíč - mesto oddychu

Holíč je mesto historicky zviazané s osobnosťou Márie Terézie. Ako manželka Františka Štefana Lotrinského navštevovala toto mesto pomerne často a pravidelne. Cisárska rodina tu oddychovala mimo veľkomestského ruchu Viedne. Holíč v tomto období prešiel revolučnými zmenami, ktoré natrvalo zmenili

jeho ráz. Mária Terézia mala k dispozícii poľovný revír s loveckým zámočkom Belveder (dnes už neexistuje), zámok a k nemu prilahlé bažantnice, žrebčín s množstvom jazdeckých koní, rozsiahly park s rybníkmi, zámocké komediálne divadlo a farský kostol, ktorý často s rodinou navštevovala. Vo farskom kostole mala zriadené súkromné oratórium, z ktorého sledovala bohoslužby. Po rozsiahlych asanáciách vzniklo nové reprezentatívne centrum mestčka. Najvýraznejšou zmenou prešiel zámok v Holíči, ktorý sa zmenil na reprezentatívne neskorobarokové sídlo c.k. rodiny Habsburgovcov. Sídlo c.k. rodiny sa menilo nielen úpravou exteriéru, ale aj zmenami vnútornej dispozície. Autorstvo plánov, podľa ktorých sa prestavba uskutočňovala, nie je doteraz spoľahlivo známe. Z prameňov poznáme mená lotrinských rodákov, ktorí v Holíči pôsobili - viedenského dvorného staviteľa Jeana Nicolasa Jadota de Ville a maliara architekta Jeana Jozepha Chamanta. Spomína sa tiež meno šéfa bratislavskej stavebnej komory Franza Antona Hillebrandta. Po výraznej prestavbe sa stal zámok letným sídlom c.k. rodiny Habsburgovcov. Kolkokrát Mária Terézia zámok navštívila presne nevieme, ale pár návštev cisárskeho páru bolo predsa len zaznamenaných. Jedna sa viaže k zoznamu potravín dodaných na cisársky dvor od 19. augusta do 3. septembra 1761. Na cisársky dvor bolo dodaných 2037 mladých kurčiat, 7857 čerstvých vajec, 210 kačíc a 626 holubov. Pestrá paleta rýb, mäsa a hydiny pochádzajúcich z miestnych chovov bola na hostiny dodaná počas pobytu Márie Terézie a F. Š. Lotrinského na Holíčskom zámku.

V Kopčanoch na honoch

Kopčany tvorili v minulosti súčasť Holíčsko-šaštínskeho panstva. Dominantou Kopčian je barokový kráľovský žrebčín založený v roku 1736 Františkom Štefanom Lotrinským, manželom Márie Terézie. V čase najväčšej slávy sa v tomto žrebčine chovalo okolo 300 koní. Žrebčín bol zameraný na chov jazdeckých, dostihových a záprahových koní. V roku 1745 bol na starších základoch vybudovaný súčasný objekt ako účelová dvojpodlažná novostavba so štyrmi krídlami, ktoré uzatvárajú takmer štvorcové nádvorie so vstupmi vo všetkých

krídlach. V strede severného krídla sa nachádza reprezentačná časť nazývaná Malý kaštieľ. V roku 1765 Mária Terézia povýšila kopčiansky žrebčín na dvorný - cisársky a kráľovský žrebčín. Z historických dokumentov je známe, že sa Mária Terézia šesťkrát zúčastnila honov na divú zver v katastroch mesta Holíč a obce Kopčany a samozrejme pri tejto príležitosti navštívila krajinnú kompozície vybudovanej pri výstavbe cisárskej rezidencie. Chov koní v Kopčanoch pokračoval až do roku 1826, kedy bolo rozhodnuté o jeho zrušení a kone boli postupne počas dvoch rokov presunuté do Kladrúb nad Labem. V 19. a 20. storočí sa využíval na rôzne účely a postupne chátral. V súčasnosti prebiehajú v objekte rozsiahle rekonštrukcie a objekt postupne nadobúda pôvodný obraz aj využitie.

Mária Terézia a Šaštín-Stráže

Azda najviac spomedzi Habsburgovcov Mária Terézia s manželom Františkom Štefanom Lotrinským navštevovali Záhorie a teda i Šaštín a Stráže. V roku 1736 založili v Šaštíne najväčší manufaktúrny podnik na Slovensku – kartúnku. Kartún–textília z bavlny a ľanu, bola v tom čase vyhľadávaným výrobkom na celom svete. V Strážach mali vybudovaný rozsiahli letohrádok Belveder (1747), ktorý bol ich obľúbeným miestom a slúžil pre potreby cisárskej rodiny a členov cisárskeho dvora. Mária Terézia bola známa mariánska ctiteľka. Rehoľa pavlínov našla v panovníčke podporovateľku pre stavbu mariánskej svätyne v Šaštíne. Ona sa k Panne Márii obracala v čase, keď jej bolo najhoršie ľudsky, alebo keď bola krajina ohrozená vojenskou mocou nepriateľov. Mária Terézia sa spolu so svojim manželom zúčastnila dňa 15. augusta 1762 slávnosti v chráme Sedembolestnej Panny Márie, kedy bola prenesená milostivá soška na hlavný oltár nového chrámu. Pre panstvo Šaštín 19.7.1761 dali vyhotoviť Lesný hospodársky plán, čo bol prvý regulatív ťažby dreva. V rokoch 1813-1815 bola zalesnená najväčšia poľnohospodárska enkláva Fäberky v revíri Šaštín. Mária Terézia a jej manžel majú čestné miesto v dejinách mesta Šaštín-Stráže.